

Okul Yaptırma Kampanyası, Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler

Araş. Gör. Fahrettin Özdemirci*

Toplumları bugün bilgi çağına taşıyan tek olgu kanımca eğitimidir. Çünkü eğitim insanın düşünsel, ruhsal yapısını geliştirmek yanında, onun sosyal bir varlık olarak gelişmesini de sağlamaktadır. Eğitimin düşünebilen insan, düşündüklerini ortaya koyabilen, analiz edebilen ve yaratabilen insan yetiştirme yolunda gösterdiği gelişme toplumları bilgi çağına taşımıştır.

Eğitimin bu önemli işlevleri karşısında, okulları yapabilmek için başlatılan kampanyaların yararlarını tartışmak oldukça yersizdir. Çünkü bu kampanyaların olumlu sonuçlarını görüyor, yaşıyoruz. Ülkemizdeki okullaşma oranının, en küçük yerleşim birimleri dahil günden güne arttığını, toplumun buna büyük ilgi ile baktığını, desteklediğini hep beraber izliyoruz. Kuşkusuz ki, bu kampanyaların böylesine bir ilgi ile karşılanmasında devlet büyüklerinin teşviki ve önderlik etmesi büyük rol oynamıştır. Bu kampanyaların en üst devlet yönetiminden başlamak üzere, yönetimin her kademesinde desteklenmesi bu kampanyanın boyutlarını geliştirmiştir. Kampanyanın daha da yaygınlaşması için okul yaptırmak yanında bu kampanyaya sınıf yaptırarak da katkıda bulunulabileceği gündeme getirilmiş ve uygulamada başarı da sağlanmıştır. Bu uygulamaları yürekten destekliyorum. Bu kampanyalarda eksik kalan bir öge vardır ki, bu da eğitimin ayrılmaz bir parçası olan okul kütüphanelerinin adından dahi söz edilmemesidir.

Yaşamboyu süren eğitimin ayrılmaz bir parçasını oluşturan kütüphaneler arasında, okul kütüphaneleri örgün eğitim süreci içinde bireyin karşılaştığı ilk kütüphane türü olmaktadır. O nedenle burada kazanılan deneyim ve beceriler eğitim olgusunun temelini ve sürekliliğini oluşturmada önemli rol oynar. Kütüphaneyle, eğitimin ilk evrelerinde karşılaşan birey, buradan kazanacağı, bilgiye erişim yolları, bilgiyi özümseme, analiz etme, düşünme ve senteze varma becerilerini eğitimin diğer evrelerinde de sürdürebilecektir.

Okul kütüphanelerinin bu önemine karşın, ülkemizde eğitimci ve kütüphaneci çevre tarafından bile en az ilgi gören ve gözârğlı edilmiş kütüphane türünü temsil ediyor.

Burada, böyle bir kampanyayı destekleyen ve teşvik eden 17 Eylül 1986 tarih 19224 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 22/8/1986 tarih ve 86/10942 karar sayılı "Okul, Kırş, Spor, Yurt ve Sağlık Tesisleri ile Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinde

(*) A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kütüphanecilik Anabilim Dalı.

Bulunan Kurum ve Kuruluşlara yapılacak Bağış ve Yardımlar Hakkında Yönetmelik" üzerinde durmak istiyorum.

Bu yönetmelik, okul, kreş, spor... ile ilgili kuruluşlara yapılacak bağış ve yardımların Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahından düşebileceğini belirtiyor ve bu konuda açıklamalar yapıyor. Ancak bu yönetmelikte kütüphanelerle ilgili hiç bir kayıt göremiyoruz. Okul kütüphanelerinin adının geçmemesi, bunun okulun ayrılmaz bir parçası olarak düşünüldüğü izlenimini veriyor. Ancak uygulamalarda okul kütüphanelerinin bu kampanyalarda hiç adının geçmemesi ise, kampanyayı salt okul binası ile sınırlı tuttuğunu gösteriyor. Kampanyada görülen sınıf yaptırarak katkıda bulunmanın uygulamasında gönül isterdi ki, bir kişi ya da kurum olarak okula bir kütüphane yaptırarak bu kampanyaya katılsın. Ama bu olmadı, çünkü kampanya salt bir okul ve sınıf yaptırma olarak tanıtıldı. Kütüphanenin, okulun ayrılmaz bir parçası, eğitimin en büyük destekçisi olduğu hep unutuldu ya da gözardı edildi.

Bu yönetmelikte genelde kütüphanelere ilişkin bir açıklamanın yer almaması zaten bir eksiklik. 1986 yılından bu yana da bu eksiklik giderilemedi.

Bunun yanında ise sürekli olarak yakındığımız okuma alışkanlığının yetersizliği ve hatta yokluğu konusu sürekli gündemde kaldı. Okumanın öğretildiği, bireylerin eğitildiği ve okuma alışkanlığı edindirilmeye çalışıldığı okulların yapılması için kampanyalar düzenlenip bunlara vergi muafiyeti sağlanırken, genelde bu okuma alışkanlığını geliştirip sürdürülmesini ve buna süreklilik kazandırılmasını sağlayan, eğitimin ayrılmaz destekçileri olan kütüphaneler bu muafiyet dışında bırakıldı. Özellikle de, çoğu yerleşim merkezlerinde bulunduğu çevrenin tek kütüphanesi olan ve aynı zamanda öğrencilerin başvurduğu tek kütüphane olan halk kütüphaneleri bu vergi muafiyeti kapsamına alınmalıdır.

Bu kampanyada ve vergi muafiyeti sağlayan yasal düzenlemede kütüphanelerden bahsedilmemesi, yaptırılan okulların kütüphaneden yoksun olarak faaliyete geçmesine neden olmaktadır. Bireyin eğitim gördüğü okulda kütüphane bulunmuyorsa, ayrıca bulunduğu çevredeki kütüphanelerin gelişmesi için çaba sarfedilmiyorsa, acaba bu öğrenciler nasıl bir yöntemle okuma alışkanlığı edinip sürdürecektir, nasıl araştırmaya yönlendirilebilecek?

Ülkemizde bir çok okul, kütüphaneden yoksun. Kampanyalarla yaptırılanlar da aynı eksikliği beraberinde getiriyor. Kütüphanesi olan okullar ise kütüphane personeline ve çağdaş eğitimin gerektirdiği öğretim kaynaklarına sahip değil. Kütüphanelerin konumu, kapladığı alan olarak da yeterli değil. Bütün bunların yanında, daha önemlisi öğretmen ve yöneticilerin çağdaş kütüphanenin işlevleri ile eğitime katkısı konusunda yeterli bilgiye sahip olmayışları ve konuya duyarsız kalmaları kütüphaneleri kullanmayan, bu nedenle de öğrenci akımına çözüm olarak sınıf haline dönüştürülen alanlar olmaya mahkum etmiştir.

Bu ilgisizlik öğrencilerden istenen çalışmalarda da kendisini göstermektedir. Öğretmen bir çalışmayı öğrenciden isterken bunu hangi kaynaklara başvurarak hazırlayabileceğini ve bu kaynakların kütüphanelerde bulunup bulunmadığını bilmek, öğrencilere kütüphaneyi kullanmayı, kaynaklardan yararlanmayı öğretmek zorundadır. Bir öğretmen bunları öğrencilere verebilmek için herşeyden önce kendisi bulunduğu çevredeki kütüphaneleri tanımalı, okul kütüphanesini geliştirmek için çalışmalıdır. Genelde böyle bir kaygı olmadığı için kütüphane olgusuna da sahip çıkılmamaktadır. Bu da eğitim açısından ol-

dukça düşündürücüdür. Her eğitimci, bulunduğu okulda kütüphane olmamasından rahatsızlık duymalı ve eksikliği gidermek için çaba sarfetmelidir.

Kütüphaneleri, okulun ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmek, eğitimle özdeşleştirmek zorundayız. Kampanyalarda kütüphaneleri unutmamalıyız. Hayırsever vatandaşların kütüphanelere katkılarını sağlamak için teşvik etmeliyiz. Kütüphanesiz okul kalmaması diyerek "Her okula bir kütüphane" kampanyasını başlatmalıyız.